

Tartalomra nézve a hang erős vagy gyenge, terjedelemre magas vagy mély és mozgásra nézve gyors vagy lassú. E hangmódosulatok kettesével vagy hármasával összeolvaszthatók, miáltal a hang legkülönbözőbb változatai állanak elő. Így például beszélhetünk erős-magas, gyenge-lassú, vagy erős-mély-gyors és gyenge-mély-lassú hangon stb. Természetes, hogy e hangmódosulatok mindegyike egymással az ellentétesség miatt nem párosítható. Mert például erős és gyöngye, magas és mély vagy gyors és lassú hangon egyidejűen nem lehet beszélni. A hangmódosulatok többfélesége szerint aztán egy másik osztályozás is megalkotható; és pedig lehet az előadás hangja egyhelyen világos, máshelyen sötét, lehet éles vagy tompa, lágy vagy zordon stb. Kétségtelen tehát, hogy e hangok minden változatukban művésziileg alkalmazható eszközei a színésznek, akárcsak a különböző színek a festő szolgáltatában. Ezért a színésznek hangját oda kell művelnie, hogy képes legyen a fent elősorolt változatok mindegyikén határozottan és tisztán megszólalni. S ha már a színész hangját kellőképpen kifejlesztette, úgy hogy tartalmát, terjedelmét és mozgóképességét minden tekintetben jól ismeri s megfelelőképen tudja kihasználni, akkor előadása mindig biztos lesz s hangja sohasem fogja őt cserben hagyni. A beszédet a legerősebb és legmagasabb hangon is tisztán kell tagolni, valamint világosan és érthetően kell a leg halkabb és legmélyebb hangon is kiejteni. Ez esetben a gyengébb hangú előadás is messzebbre hallható lesz, mint a nem tiszta és nem világos beszédre pazarolt erős hang. Az előadás hangjának az egyes színműfajok különfélesége, az alakítandó jellemek életkora, véralakata és változatos életviszonyai szerint, különbözőnek kell lennie. A szomorújátékban például a hang általában ünnepesebb, lassúbb, mint a víg színműben. De vigyázni kell, hogy a lassú előadás dagályossá, nehézkessé ne váljon s minden méltósága mellett is a természetes beszéd szigorú betartása legyen irányítónk minden egyes hangunk alkalmazásánál. A megokolatlanul, vagy túlságosan vontatott beszéd az értelmet is zavarja, a cselekvés haladását is gátolja s így a drámai költemény céljával ellenkező hatást idéz elő.

Az indulat a hangot emelkedésre és gyorsabb mozgásra készíti; az értelem ellenben nyugodt, közép hangokon szokott nyilvánulni.

A mély hang általában lassú menetű, a magas hang többnyire gyors beszédrel jár együtt. Egressy Gábor e hangmódosulatok kapcsán a következőkre figyelmeztet bennünket:

»Az erős hang a magassal egyesülten csupán azon pontig mondható művészinak, ameddig benne az öntudat ereje magát, látható megerőltetés nélkül, képes kifejezni. A folytonosan kiáltó beszéd még akkor is bántó, ha lelki tartalommal teljes; mennyivel tűrhetetlenebb, ha üres ordítás; ha a mell üregéből jön, nem pedig a lélek mélyéből. Az erőfeszítés, melyet a legvégső fokú hangnak indokolatlan kiereszkölése elárul: a hallgatóval a színész testi szervezetének kínos küzködését igen kellemetlenül érezteti s eként a műélvezet gyötrelmévé válik.«

Gyorsan beszélhetünk susogva is: pl. mikor valamit sietve, de titkon közlünk valakivel.

Álmunkban magas, halk, szaggatott, lassú hangon beszélünk.

Halk és gyöngye hangja van a levertségnek, álmolálásnak, haldoklásnak.

A nevetés, sírás, zokogás, sikoltás, horgás, fuldoklás, stb. hangjai a helyzethez, lelkiállapothoz és az ábrázolandó alak jelleméhez mértén sokfélék. E hangok megfelelő hű utánzása gondos megfigyelést, alaposan képzett érzéket, gazdag gyakorlottságot és kifejlődött ízlést igényel.

(Vidor Dezső.)

Hangászkar = a zenekar neve a régi magyar színészek idején. Mondják így is: muzsikások. (A »hangász«-szót 1805-ben Ágoston Antal érmindszenti plébános csinalta.)

Hangjegy. A zenei hangok írott vagy nyomtatott jegye. A hangjegyet Guido de Arezzo (L. o.) olasz szerzetes találta fel. A hangokat a H. ismerete előtt betűkkel jelölték, pl. a görögök is.

Hangképzés. A zenei előadóművészet különböző ágai közt kétségtelenül az éneklés a legemberibb, a legközvetlenebb. Az énekhang az emberi érzelmek kifejezésé-